

Rekabet Kurumu Başkanlığından,

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : 2008-1-14 (İlk İnceleme)
Karar Sayısı : 08-32/395-132
Karar Tarihi : 8.5.2008

A. TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

10

Başkan : Prof. Dr. Nurettin KALDIRIMCI
Üyeler : M. Sıraç ASLAN, Süreyya ÇAKIN, Mehmet Akif ERSİN,
Dr. Mustafa ATEŞ, İsmail Hakkı KARAKELLE

B. RAPORTÖRLER: Özgür BAL, Erdem AYGÜN

C. ŞİKAYET EDEN: Şahin KINAŞ
Şahinfoto, Mersin

20

D. HAKKINDA İLK İNCELEME

YAPILANLAR : - Kodak Near East Inc. (Türkiye Şubesi)
Eski Üsküdar Yolu İçerenköy Cad. No:10 VIP Center,
Kat:3. Kozyatağı / İstanbul
- Eftaş Elektronik Fotoğraf Tic. ve San. A.Ş.
Orman Sokak No:1 Kuruçeşme / İstanbul
- Ocak Elektronik San. Ürünleri Paz. Ltd. Şti.
Kavacık Mah. Serpil Sok. No:42 Beykoz / İstanbul
- Burla Makine Tic. Yat. A.Ş.
Bankalar Caddesi No:23, 34420 Karaköy / İstanbul

30

E. DOSYA KONUSU: Kodak Near East Inc.'nin distribütörlük anlaşmaları gereğince Kodak marka ürünlerin yetkili dağıtıcısı olan Eftaş Elektronik Fotoğraf Tic. ve San. A.Ş., Ocak Elektronik San. Ürünleri Paz. Ltd. Şti., Burla Makine Tic. Yat. A.Ş. unvanlı firmaların kendi bölgeleri dışına pasif satış yapmadıkları ve bu yetkili dağıtıcıların satış fiyatlarının Kodak Türkiye Şubesi tarafından belirlendiği iddiası.

F. İDDİALARIN ÖZETİ: Kurum kayıtlarına intikal eden e-postada şikayetçi;

40

- Kendisinin Mersin'de fotoğrafçılık yaptığı, fotoğraf stüdyosunda Kodak marka ürünler kullandığı ve kullandığı Kodak marka fotoğraf kimyasallarının ancak Kodak marka ürünler ile uyumlu olduğu,
- Kodak marka ürünlerin üç adet yetkili dağıtıcı tarafından piyasaya sunulduğu,
- Söz konusu dağıtıcılar olan Ocak Elektronik San. Ürünleri Paz. Ltd. Şti. (Ocak Elektronik), Eftaş Elektronik Fotoğraf Tic. ve San. A.Ş. (Eftaş Elektronik) ve Burla Makine Tic. Yat. A.Ş. (Burla Makine)'nin aralarında anlaşma yaptıkları, kendi münhasır bölgelerine satış yaptıkları ve kendi bölgeleri dışından gelen pasif satış tekliflerini kesinlikle kabul etmedikleri ve tekel oluşturdukları,

- Mersin ilinin yetkili dağıtıcısı olan Eftaş'ın fiyatları dilediği gibi artırdığı, kargo ücretini alıcıya ödettiği

50 iddialarına yer verilerek konuyla ilgilenilmesi talep edilmiştir.

G. DOSYA EVRELERİ: Kurum kayıtlarına 22.1.2008 tarih ve 474 sayı ile giren başvuru üzerine, düzenlenen 7.3.2008 tarih, 2008-1-14/İİ-08-ÖB sayılı İlk İnceleme Raporu, 7.3.2008 tarih, REK.0.05.00.00-110/35 sayılı Başkanlık Önergesi ile Rekabet Kurulu'nun 13.3.2008 tarih ve 08-24 sayılı toplantısında görüşülerek dosya konusuna yönelik önaraştırma açılmasına karar verilmiştir. Bunun üzerine yapılan incelemeler sonucunda düzenlenen 30.4.2008 tarih, 2008-1-14/ÖA-08-ÖB sayılı Önaraştırma Raporu, 1.5.2008 tarih, REK.0.05.00.00-110/57 sayılı Başkanlık önergesi ile 08-32 sayılı Kurul toplantısında görüşülerek karara bağlanmıştır.

60 **H. RAPORTÖRLERİN GÖRÜŞÜ:** İlgili raporda; Kodak Near East Inc. Türkiye Şubesi ve bayilerinin, fotoğraf kağıtları ve kimyasalları pazarında pasif satışlara izin vermedikleri ve yeniden satış fiyatlarının belirlendiği yönünde bir bulguya ulaşamadığı ve bu nedenle 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 41. maddesi uyarınca soruşturma açılmasına gerek bulunmadığı, şikayetin reddedilmesi gerektiği ifade edilmektedir.

I. İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

I.1. İlgili Pazar

70 I.1.1. İlgili Ürün Pazarı

Şikâyet dilekçesine konu olan ürünler fotoğraf kimyasalları ve kâğıtlarından oluşmaktadır. Şikâyetçi, fotoğraf stüdyosu sahibi olup, bireysel olarak çekilen fotoğrafların kart ya da film ile getirilmesinin ardından kâğıda basımı ve stüdyoda çekilen fotoğrafların baskısının yapılması ile iştigal etmektedir. Bahsi geçen işlemler sırasında gerekli olan sarf malzemelerinin temininde yaşadığı sıkıntılar başvurunun esasını oluşturmaktadır.

80 Fotoğrafların basımı, işlemleri yapabilen makinede (minilab¹, kiosk² vb.) gerekli sarf malzemelerinin kullanımı ile mümkün olabilmektedir. Şikâyete konu ürünler de bahsi geçen sarf malzemeleri arasında yer alan fotoğraf kimyasalları ve kâğıtlarından oluşmaktadır.

Fotoğraf kimyasalları, kâğıdın üstüne baskı yapmak için gerekli olan kimyasal bileşenlerden oluşmaktadır. Fotoğraf kâğıtları ise normal kâğıtlardan farklı olarak üzeri kimyasal bir şeritle kaplanmaktadır. Bu nedenle her iki ürün farklı olarak değerlendirilmektedir. Örneğin, yazıcılarda kullanılan kartuş ve kâğıt gibi, fotoğrafçılarda da fotoğraf kimyasalları ve kâğıtları ayrı kullanılan sarf malzemeleridir. Baskının yapılacağı makineye göre de kâğıt ve kimyasallar değişebilmektedir. Minilabda ve kiosklarda kullanılan sarf malzemeleri farklılık gösterebilmektedir. Ancak 90 başvuruda esasen “*minilablarda kullanılan fotoğraf kâğıtları*” ve “*fotoğraf kimyasalları*” şikâyete konu edildiği için ilgili ürün pazarı olarak söz konusu ürünler değerlendirilmeye alınmıştır.

¹ Minilab, fotoğrafların işlenmesi ve basımını yapabilen küçük “fotoğraf laboratuvarı” olarak tanımlanabilecek makinelerdir. İçerisine yerleştirilen kâğıt ve kimyasallar ile işlem den geçen fotoğraflar, kısa süre içerisinde basılabilmektedir.

² Kiosklar, dijital kart, CD ya da cep telefonu gibi dijital görüntülerin saklandığı ortamlardan doğrudan baskı alınabilen ve son dönemde ortaya çıkan yeni ve küçük fotoğraf baskı cihazlarıdır. Kiosklardan kişiler kendileri baskı yapabilmektedir.

I.1.2. İlgili Coğrafi Pazar

Şikâyete konu olan eylemin gerçekleştiği pazarlarda şirketlerin ürünlerinin satış ve dağıtımının ülke çapında yapılması ve ilgili ürün pazarındaki rekabet koşulları açısından farklılık gösteren bölgeler bulunmamasından dolayı coğrafi pazar “Türkiye Cumhuriyeti sınırları” olarak belirlenmiştir.

100 I.2. Değerlendirme

Şikâyet dilekçesi ekinde gönderilen ve şikâyetçi ile Ocak Elektronik arasında yapılan e-posta yazışmasından, Ocak Elektronik tarafından şikâyetçinin pasif yoldan ürün satın alma teklifinin Kodak Türkiye ile yaptıkları bölgesel distribütörlük anlaşmasına dayanılarak reddedildiği, şikâyetçinin Mersin ilini de kapsayan bölgenin distribütörü olan Eftaş Elektronik’e yönlendirildiği, ayrıca şikâyetçinin pasif satın alma teklifinin ve verilen cevabın hem Kodak Türkiye hem de Eftaş Elektronik’e ait e-posta adreslerine de gönderilmiş olduğu anlaşılmaktadır. Ayrıca, ilk inceleme sürecinde her üç dağıtıcının da Kodak tarafından verilen ve uygulanmasının zorunlu olduğu bir fiyat listesini uyguladığı, bir diğer ifade ile fiyatlarının Kodak tarafından belirlendiği ve aralarında fiyat farklılığı olmadığına ilişkin iddialar da yer almaktadır. Dolayısıyla, yapılan incelemeyi; “pasif satışın kısıtlanması” ve “yeniden satış fiyatının tespiti” olarak iki başlık altında toplamak mümkündür.

4054 sayılı Kanun’un 4. maddesi ile rekabeti kısıtlar nitelikteki anlaşmalar yasaklanmıştır. Aynı Kanun’un 5. maddesi ile anlaşma, uyumlu eylem ve teşebbüs birliği kararlarının 4. madde ile getirilen yasaklamalardan muaf tutulabilmesinin koşulları belirlenmiştir. Söz konusu maddenin son fıkrasına göre Rekabet Kurulu belli konulardaki anlaşma türlerine bir grup olarak muafiyet tanınmasını sağlayan ve bunların şartlarını gösteren tebliğler çıkarabilir. Nitekim Rekabet Kurulu 2002 yılında “2002/2 sayılı dikey anlaşmalara ilişkin Grup Muafiyeti Tebliği”ni çıkarmıştır.

2002/2 sayılı Tebliğ’in kapsamını belirleyen 2. maddesinde “Üretim veya dağıtım zincirinin farklı seviyelerinde faaliyet gösteren iki ya da daha fazla teşebbüs arasında belirli mal veya hizmetlerin alımı, satımı veya yeniden satımı amacıyla yapılan anlaşmalar” dikey anlaşmalar olarak tanımlanmıştır. 2002/2 Sayılı Dikey Anlaşmalara İlişkin Grup Muafiyeti Tebliğinin Açıklanmasına Dair Kılavuz’da (Kılavuz) bir anlaşmanın dikey anlaşma sayılabilmesi için anlaşmaya iki veya daha fazla teşebbüsün taraf olması, tarafların üretim veya dağıtımın farklı seviyelerinde faaliyet gösteriyor olması, anlaşmanın belirli mal ve veya hizmetlerin alımı, satımı veya yeniden satımı amacıyla yapılmış olması gerekmektedir.

Dikey anlaşmalar “Tebliğde belirtilen koşulları taşıması kaydıyla, 4054 sayılı Kanun’un 4 üncü maddesindeki yasaklamadan Kanunun 5 inci maddesinin üçüncü fıkrasına dayanılarak grup olarak muaf” tutulmuştur.

Anılan Tebliğ’in 4. maddesi “Aşağıda sayılan rekabeti doğrudan veya dolaylı olarak engelleme amacı taşıyan sınırlamaları içeren dikey anlaşmalar bu Tebliğ ile tanınan muafiyetten yararlanamaz” hükmünü içermekte ve aynı maddenin (c) bendinde “perakende seviyesinde faaliyet gösteren sistem üyelerinin son kullanıcılara yapacakları aktif veya pasif satışların kısıtlanması” muafiyetten yararlanamayacak anlaşmalar kapsamında sıralanmaktadır.

150 Kılavuz'da teşebbüslere münhasır bir bölge veya müşteri grubu vermek suretiyle tanınan korumanın mutlak bir koruma olmadığı, alıcı teşebbüslerin kendilerine tahsisli bölgeye veya müşteri grubuna satış yaparken sisteme dâhil diğer alıcıların ancak aktif rekabetinden korunabileceği belirtilmiştir. Ayrıca, sağlayıcı teşebbüsün, kendisine veya bir alıcıya tahsis edilmiş münhasır bölgeye ya da müşteri grubuna yapılacak aktif satışları kısıtlayabileceğinin ve bu bölgeye veya müşteri grubuna yapılacak pasif satışların kısıtlanmasının ise anlaşmayı grup muafiyeti dışına çıkartan bir durum olarak değerlendirileceği vurgulanmıştır.

Kılavuz'da başka bir alıcının münhasır bölgesindeki veya münhasır müşteri grubundaki münferit müşterilere mektup veya ziyaret gibi doğrudan pazarlama yöntemleriyle gerçekleştirilen satışlar, diğer bir alıcının bölgesinde satış yeri veya dağıtım deposu kurmak, başka bir alıcıya tahsis edilmiş bölgedeki veya müşteri gruplarındaki müşterileri doğrudan hedefleyen reklâmlar veya promosyonlar "aktif satış" yöntemleri arasında sayılmıştır.

160 Öte yandan, Tebliğ'e göre "...başka bir alıcının bölgesindeki veya müşteri grubundaki müşterilerden gelen ve alıcının aktif çabaları neticesi olmayan talepleri karşılamak, alıcı malın teslimatını müşterinin adresine götürerek yapsa dahi, "pasif satış" anlamına gelmektedir".

Ayrıca, 2002/2 sayılı Tebliğ'in 4. maddesi 1. fıkrası (a) bendine göre "Alıcının kendi satış fiyatını belirleme serbestisinin engellenmesi" dikey anlaşmaları grup muafiyeti kapsamı dışına çıkarmaktadır.

170 Raportörlerce önaraştırma sürecinde Kodak, Burla Makine, Eftaş Elektronik ve Ocak Elektronik'te yapılan incelemelerde tutulan tutanaklardan elde edilen bilgi ve belgelerden;

- Kodak'ın, fotoğraf kimyasalları ve kâğıtlarını, 2008 yılı öncesinde Türkiye genelinde, herhangi bir münhasır bölge oluşturmadan tüm bayilerinin dağıtmasına izin verdiği,
- 2008 yılında ise talepteki daralma nedeniyle dağıtım ağını değiştirmek istediği ve bu yönde çalışmalar yaptığı,
- Türkiye genelinde bayi sayısını üçe indirerek münhasır bölgelerin oluşturulmak istendiği,
- Mevcut durumda Kodak ile belirlenen üç bayi arasında sözleşme yapmaya çalışıldığı, taraflar arasında henüz bir mutabakatın oluşmadığı, sözleşme taslaklarının nihai olarak düzenlenmediği,
- Yeni dağıtım sisteminin kurulması aşamasında her üç bayinin de, kendilerine tahsis edilmesi planlanan bölgelerin dışına satış yaptıkları,
- Ankara'dan gelen ve yeni açılması planlanan fotoğraf stüdyosu için gereken ürün talebinin Burla'ya yönlendirildiği, zira yeni açılacak stüdyo için gerekli baskı makinelerinin Eftaş ve Ocak tarafından satılmadığı,
- Eski müşteriler tarafından gelen taleplerin bazen, müşterinin bulunduğu bölgeye bakması planlanan bayiye yönlendirilebildiği, ancak müşterinin talebinin devam etmesi durumunda ürün gönderdikleri,

180

- 190
- Ayrıca, her üç bayinin sattıkları diğer ürünler nedeniyle Türkiye genelinde pek çok ilde aktif olarak faaliyette buldukları, bu nedenle kendisine gelen taleplerin pasif satış olarak değerlendirilmeyebileceği,
 - Kodak tarafından yayınlanan fiyatların tavsiye niteliğinde olduğu, yapılan satışlarda müşterinin ödeme gücü, alım miktarı ve vadeye göre nihai satış fiyatlarının ve iskontoların değiştiği, yapılan iskontolarda herhangi bir sınır getirilmediği,

anlaşılmaktadır.

- 200
- Şikayete konu Kodak bayilerinin satış bölgeleri genel olarak sırasıyla Eftaş Elektronik için Ege Bölgesi ile Orta ve doğu Anadolu Bölgeleri, Ocak Elektronik için Trakya, İstanbul, Batı ve Doğu Karadeniz ile Doğu Anadolu'nun bir kısmı, Burla Makine için ise İç Anadolu ve Akdeniz Bölgeleri şeklinde ifade edilmiştir. Söz konusu üç bayiden alınan fatura örnekleri incelendiğinde kendilerine tahsis edildiği bildirilen bölgeler dışına da satışta buldukları ve bu satışlarda farklı fiyat ve iskonto oranlarının uygulandığı açıkça görülmektedir.

- 210
- Yukarıda yer verilen bilgiler çerçevesinde, Kodak'ın bayileri ile yaptığı anlaşmalar ile müşterilerden gelen pasif satış taleplerinin karşılanmasına izin verilmemesi ve yeniden satış fiyatlarının tespit edilmesi gibi bir durumun mevcut olmadığı kanaatine ulaşılmaktadır.

J. SONUÇ

Düzenlenen rapora ve incelenen dosya kapsamına göre, dosya konusu iddialara ilişkin olarak 4054 sayılı Kanun'un 41. maddesi uyarınca soruşturma açılmasına gerek olmadığına ve şikayetin reddine OYBİRLİĞİ ile karar verilmiştir.